

Inspekcijski nadzor

Bukovac, Mirna

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:753723>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET**

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ JAVNE UPRAVE

Mirna Bukovac

INSPEKCIJSKI NADZOR

ZAVRŠNI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Marko Šikić

ZAGREB, 2024.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. POSLOVI DRŽAVNE UPRAVE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	2
2.1. Uloga Državnog inspektorata	3
3. ANALIZA INSPEKCIJSKOG I UPRAVNO-INSPEKCIJSKOG NADZORA	7
3.1. Načela inspeksijskog nadzora.....	7
3.1.1. Načelo zakonitosti	8
3.1.2. Načelo oficijoznosti i ekonomičnosti	8
3.1.3. Načelo obavješćivanja stranaka i davanja pravne pomoći	9
3.1.4. Načelo donošenja akata otklanjanja nezakonitosti	10
3.1.5. Načelo izvršenja akata inspekcije	11
3.1.6. Načelo razmjernosti	11
3.2. Postupak inspeksijskog nadzora	11
3.2.1. Prava i dužnosti inspektora u provođenju inspeksijskog nadzora	14
3.2.2. Rješenje kao pravno sredstvo	17
3.2.3. Zaštita prava stranaka u inspeksijskom nadzoru	19
3.3. Upravna inspekcija	20
4. SURADNJA INSPEKCIJSKIH TIJELA SA EUROPSKOG ASPEKTA	22
4.1. Europsko nadzorno tijelo za rad	22
4.2. Cilj usklađenih i zajedničkih inspekcija	23
4.3. Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu i „SLIC“	24
5. ZAKLJUČAK	24
6. LITERATURA.....	26

Inspekcijski nadzor kao dio poslova državne uprave

Sažetak: U ovome radu analiziraju se inspekcijski i upravno-inspekcijski nadzor, kao dio poslova državne uprave u Republici Hrvatskoj. Za obavljanje tih poslova osnivaju se ministarstva i državne upravne organizacije, od kojih ću u radu analizirati državnu upravnu organizaciju Državni inspektorat, odnosno njegovu ulogu u provođenju poslova inspekcijskog nadzora. Dalje u radu, analizirat ću poslove inspekcijskog nadzora upravne inspekcije, način na koji ga upravni inspektori provode, vrste nepravilnosti koje utvrđuju i ovlasti koje imaju za uklanjanje nepravilnosti i nezakonitosti u postupanju državnih tijela. U zadnjem dijelu rada, analizirat ću na koji način nacionalne inspekcije mogu surađivati sa agencijama Europske unije u cilju efikasnijeg provođenja inspekcijskih nadzora.

Ključne riječi: inspekcijski nadzor, upravna inspekcija, inspekcijski postupak, inspektori, Državni inspektorat, agencije Europske unije

Inspection supervision as part of state administration work

Summary: This paper analyzes inspection and administrative-inspection supervision, as a part of the work of the state administration in the Republic of Croatia. Ministries and state administrative organizations are established to perform these tasks, of which I will analyze the state administrative organization the State Inspectorate, i.e. its role in the implementation of inspection supervision. Further in the paper, I will analyze the tasks of inspection supervision of the administrative inspection, the way administrative inspectors carry it out, the types of irregularities they determine and the powers they have to eliminate irregularities and illegalities in the actions of state bodies. In the last part of the paper, I will analyze how national inspections can cooperate with the agencies of the European Union in order to carry out inspections more efficiently.

Keywords: inspection supervision, administrative inspection, inspection procedure, inspectors, State Inspectorate, European Union agencies

Izjava o izvornosti

Ja, Mirna Bukovac, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima osim onih navedenih u radu.

Mirna Bukovac, v.r.

1. UVOD

Tijela državne uprave u svojem opsegu djelovanja zadužena su za određene poslove za čije je obavljanje obavezna profesionalna i efikasna organizacija. Jedna od najvažnijih funkcija države odnosi se na nadzor i obraćanje posebne pozornosti na tijela državne uprave koja imaju veliku odgovornost i značaj prilikom primjene propisa. Državna uprava spada u cjeloviti dio opsežnijeg poimanja definicije javne uprave u što spada državna uprava, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, službe koje djeluju javno, a svima njima kao zajednički cilj navodi se ispunjavanje osnovnih javnih interesa.

Inspekcijski nadzor zadužen je za sve one procese i nadzore koji se odnose na direktan pregled u opće i samostalne pravilnike i propise. Također, posebna pažnja se posvećuje i na koji način rade i funkcioniraju pravne i fizičke osobe kako bi se utvrdilo stanje i poduzele mjere koje su propisane zakonskom regulativom s konačnim ciljem usklađivanja poslovanja s normama koje su istaknute i donesene u zakonu. Upravno-inspekcijski nadzor je zadužen za nadzorne postupke i procese gdje se omogućuje da se provođenje poslova državne uprave obavljaju po zakonskim regulativama i normama. Regulacijom i realizacijom upravnog nadzora posebna se pažnja posvećuje pridržavanju zakonske regulative osnovnih akata, odnosno pravilnom funkcioniranju u smislu zakonskog postupanja prema subjektima. Valja naglasiti kako se upravno-inspekcijskim nadzorom nadzire „provedbu zakona i drugih propisa te zakonitost rada i postupanja tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u povjerenim im poslovima državne uprave“.¹ Inspekcijski nadzor vrše samo „tijela državne uprave, i to inspektori, ali i drugi državni službenici (ne radi se o inspektorima), a nadležni su za implementaciju nadzora kada je to definirano specifičnom zakonskom regulativom“.² Naglasak na obavljanje inspekcijskog i upravno-inspekcijskog nadzora stavlja se na educiranost i profesionalnu obučenosť i osposobljenost službenih osoba za profesionalno obavljanje poslova državne uprave u skladu sa zakonom. Također, navela bih da u radu navodim neka svoja osobna mišljenja, a koja su osnovana na vremenu provedenom u radnom odnosu u Državnom inspektoratu.

¹ Džinić, J., Lopižić, I., *Novo uređenje upravnog i inspekcijskog nadzora u hrvatskoj državnoj upravi*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 59, 1/2022, str. 176.

² Knežević, N., *Upravni i inspekcijski nadzor – razlike*, Pravo i porezi, 4/13, 2013., str. 16.

2. POSLOVI DRŽAVNE UPRAVE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Poslovi državne uprave u Republici Hrvatskoj određeni su Zakonom o sustavu državne uprave³, a odnose se na sljedeće: neposredna provedba zakona i drugih propisa, donošenje provedbenih propisa, provedba upravnog nadzora, specifične odredbe o inspekcijskom nadzoru i ostali upravni i stručni poslovi.⁴

Neposredna provedba zakona i drugih propisa odnosi se na činjenicu kako tijela državne uprave rješavaju i primjenjuju zakonsku regulativu, vode brigu o izdavanju raznih uvjerenja i potvrda i odgovorna su za obavljanje ostalih upravnih i stručnih poslova. Nadalje, posebna pažnja se posvećuje donošenju provedbenih propisa gdje se pomno razrađuju i analiziraju određene odredbe zakonske regulative u svrhu njezine primjene. Provedba upravnog nadzora tijela državne uprave moraju obratiti pažnju na implementaciju zakonskih regulativa na pridržavanje zakonitosti rada. Tijela državne uprave posebno nadziru sljedeće: pridržavanje zakonskih propisa u procesima rada, rješavanja kod upravnih procesa, efikasnost rada prilikom obavljanja poslova, educiranost i osposobljenost namještenika državne uprave za realizaciju poslova koji su im namijenjeni ili određeni, način postupanja prema strankama, odnosno građanima od strane službenika i zaposlenika u tijelima državne uprave.

Donošenjem Zakona o sustavu državne uprave iz 2019. godine predviđeno je ukidanje prvostupajskih tijela državne uprave i ustrojavanje samo ministarstava i državnih upravnih organizacija kao (središnjih) tijela državne uprave.

Specifične odredbe o inspekcijskom nadzoru odnose se na direktan uvid u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada nadziranih pravnih i fizičkih osoba te poduzimanju zakonom i drugim propisima predviđene mjere da se ustanovljeno stanje i poslovanje uskladi sa zakonom i drugim propisima.⁵ Bitno je istaknuti kako su za inspekcijski nadzor zaduženi inspektori i ostali državni službenici koji imaju ovlasti za primjenu i realizaciju nadzora, kada je to definirano posebnom zakonskom regulativom. Nadalje, važno je da inspektori budu upoznati s time da je važno pridržavati se tajnosti podataka. Inspektori mogu podnijeti prijave, navesti razloge kako bi se otklonili utvrđeni nedostaci te pokrenuti procese koji su propisani posebnim propisima. Drugi upravni i stručni poslovi odnose na proces izrade raznih prijedloga

³ Zakon o sustavu državne uprave (Narodne novine, 66/19, 155/23).

⁴ Članak 3. Zakona o sustavu državne uprave.

⁵ Članak 21. Zakona o sustavu državne uprave.

propisa i ostalih stručnih poslova te davanje stručne i profesionalne pomoći.

2.1. Uloga Državnog inspektorata

Državni inspektorat osnovan je 1999. godine Zakonom o Državnom inspektoratu⁶. Početkom 2014. prestao je s radom kao jedinstveno tijelo, nakon čega su inspekcije pripale ministarstvima. Državni inspektorat ponovno je ustrojen temeljem Zakona o Državnom inspektoratu⁷ i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave⁸. Državni inspektorat je središnji ured nadležan za inspeksijske poslove, a na čijem čelu je glavni državni inspektor, odgovoran Vladi Republike Hrvatske. Po stupnju samostalnosti možemo reći da je organizacija samostalna u svome radu.

Državne upravne organizacije formiraju se za realizaciju poslovnih procesa državne uprave i ostalih poslova čiju realizaciju traži posebnu nezavisnost u radu ili korištenje specifičnih normi i načina rada ili je nužno za provedbu pravno obvezujućih akata Europske unije.

Zakon o Državnom inspektoratu navodi kako je djelokrug Državnog inspektorata u smislu obavljanja inspeksijskih poslova u sljedećim područjima: trgovine, usluga, zaštite potrošača, sigurnosti neprehrambenih proizvoda, hrane, uključujući i genetski modificiranu hranu i novu hranu, genetski modificirane organizme (u daljnjem tekstu: GMO), sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, proizvodnje i stavljanja na tržište predmeta opće uporabe, stavljanja na tržište i uporabe biocidnih proizvoda, zaštite od buke i zaštite od ne ionizirajućeg zračenja, ograničavanja uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, proizvodnje, stavljanja na tržište i uporabe opasnih kemikalija te gospodarenja otrovnim kemikalijama, veterinarstva i sigurnosti hrane, što uključuje zaštitu zdravlja i dobrobiti životinja, reprodukciju, držanje, uzgoj životinja, promet i označivanje životinja, hranu i hranu za životinje, veterinarsko-medicinske proizvode, nusproizvode životinjskog podrijetla i veterinarsku zaštitu okoliša, poljoprivrede, lovstva, šumarstva, biljnog zdravstva, sredstava za zaštitu bilja, održive uporabe pesticida i ostataka pesticida, sjemena i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, šumskog

⁶ Zakon o Državnom inspektoratu (Narodne novine, 76/1999).

⁷ Zakon o Državnom inspektoratu (Narodne novine, 115/18, 117/21, 67/23, 155/23).

⁸ Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, 116/18).

reprodukcijaskog materijala, sprječavanja unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanja njima, ugostiteljske djelatnosti, pružanja ugostiteljskih usluga, pružanja usluga u turizmu, boravišne odnosno turističke pristojbe, rudarstva, opreme pod tlakom, energetike (elektroenergetike, toplinarstva i plinarstva, energetske učinkovitosti, ugljikovodika i geotermalnih voda za energetske svrhe, skladištenja prirodnog plina i trajnog zbrinjavanja ugljikova dioksida), rada i zaštite na radu, građenja, provedbe stručnog nadzora građenja, održavanja i uporabe građevina, zaštite okoliša, održivoga gospodarenja otpadom, zaštite zraka, zaštite od svjetlosnog onečišćenja, zaštite prirode, vodnoga gospodarstva i vode za ljudsku potrošnju.⁹

Državni inspektorat surađuje i sa drugim tijelima državne uprave, primjerice Ministarstvom unutarnjih poslova. Glavni državni inspektor i ministar nadležan za obranu, glavni državni inspektor i ministar nadležan za unutarnje poslove odnosno glavni državni inspektor i ministar nadležan za pravosuđe uređuju sporazumom poslove nadzora iz koje će obavljati Državni inspektorat za potrebe ministarstva nadležnog za obranu, ministarstva nadležnog za unutarnje poslove odnosno ministarstva nadležnog za pravosuđe.¹⁰ Poslovi koji se stvarno obavljaju u Državnom inspektoratu su raznovrsni, no uglavnom su povezani sa obavljanjem inspekcijskih nadzora, koji se pokreću na temelju zahtjeva, tj. predstavke ili prijave građana ili pravnih osoba, a može se pokrenuti i po službenoj dužnosti. Stranke, tj. građani upućuju prijavu Državnom inspektoratu kada smatraju da im je povrijeđeno neko njihovo pravo iz područja djelatnosti nad kojima Državni inspektorat provodi nadzor, te podnose i prijave kada smatraju da je potrebno zaštititi javni interes.

Što se tiče inspekcijskih poslova iz domene Državnog inspektorata, njih obavljaju: tržišna inspekcija, sanitarna inspekcija, veterinarska inspekcija, poljoprivredna inspekcija, lovna inspekcija, šumarska inspekcija, fitosanitarna inspekcija, turistička inspekcija, rudarska inspekcija, inspekcija opreme pod tlakom, energetska inspekcija, inspekcija gospodarenja otrovnim kemikalijama, inspekcija rada, građevinska inspekcija, inspekcija zaštite okoliša, inspekcija zaštite prirode i vodopravna inspekcija. Profesionalni službenici koji obavljaju inspekcijske poslove iz nadležnosti Državnog inspektorata su inspektori, viši inspektori – specijalisti, viši inspektori i inspektori II. vrste. Oni su raspoređeni na radna mjesta u

⁹ Članak. 3. stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu.

¹⁰ Članak 3. Zakona o Državnom inspektoratu.

središnjem uredu, područnim uredima i ispostavama.

Što se tiče vodstva Državnog inspektorata, na čelu je glavni državni inspektor kojeg imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog predsjednika Vlade, na vrijeme od pet godina. Glavni državni inspektor ima zamjenika i pomoćnike. Zamjenika na prijedlog glavnog državnog inspektora imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske. Zamjenik u slučaju spriječenosti glavnog državnog inspektora obavlja sve one poslove koju mu on povjeri, te se imenuje na vrijeme od četiri godine, na temelju javnog natječaja. Pomoćnici koordiniraju inspekcijskim poslovima u odgovarajućim srodnim upravnim područjima odnosno sektorima za koja je zaduženi, uz pružanje pomoći putem stručnih mišljenja i savjeta radi kvalitetnog i učinkovitog obavljanja poslova iz djelokruga tih sektora, te izvješćuju glavnog državnog inspektora o stanju izvršavanja poslova za čije koordiniranje su zaduženi. Za svoj rad glavni državni inspektor je odgovoran Vladi, a njegov zamjenik glavnom državnom inspektoru i Vladi, te se može reći da su oni kolegijalni organi upravljanja ove organizacije.

Također, Državni inspektorat ima područne jedinice i ispostave, postoji pet područnih ureda, to su Područni ured Osijek za područje Brodsko-posavske županije, Osječko-baranjske županije, Požeško-slavonske županije, Virovitičko-podravske županije i Vukovarsko-srijemske županije, Područni ured Rijeka za područje Istarske županije, Ličko-senjske županije, Primorsko-goranske županije, Grada Paga i općine Kolan i Poveljana, Područni ured Split za područje Dubrovačko-neretvanske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Šibensko-kninske županije i Zadarske županije, područni ured Varaždin za područje Krapinsko-zagorske županije, Koprivničko-križevačke županije, Međimurske županije i Varaždinske županije, te Područni ured Zagreb za područje Bjelovarsko-bilogorske županije, Karlovačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Zagrebačke županije i Grada Zagreba. Na čelu područnih ureda su pročelnici, a na čelu ispostava područnih ureda su voditelji ispostave.

Opseg djelatnosti Državnog inspektorata možemo vidjeti u godišnjim izvješćima, koja se objavljuju na službenoj web stranici. U izvješćima vidimo i u kojoj mjeri su ostvareni rezultati mjera iz Provedbenog programa Državnog inspektorata za razdoblje 2021.-2024. godine.¹¹

¹¹ Provedbeni program Državnog inspektorata za razdoblje 2021.-2024. godine, <https://dirh.gov.hr/UserDocsImages/planovi/PROVEDBENI-PROGRAM-DIRH-2021-2024-izmjene-dopune-13-12-2023-za-objavu.pdf>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.).

Može se reći da je opseg djelatnosti bio povećan za vrijeme epidemije koronavirus, kada su sanitarni inspektori pojačano obavljali inspekcijske nadzore u vezi provjera pravilnog nošenja zaštitnih maski za lice, kršenja mjera samoizolacije i provjera da li se objekti pridržavaju epidemioloških mjera Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo. Također, za vrijeme potresa, građevinski inspektori su pojačano obavljali inspekcijske nadzore i donosili rješenja o uklanjanju zgrada oštećenih potresom. Također, često u toku godine inspektori vrše koordinirane inspekcijske nadzore, u svrhu što učinkovitijeg suzbijanja nepravilnosti rada gospodarskih subjekata. Pojačani opseg posla je npr. i u vrijeme Uskrsa, kada se vrše koordinirani inspekcijski nadzori sanitarnih, veterinarskih, poljoprivrednih i tržišnih inspektora, tada se vrši pojačani nadzor klaonica, postrojenja za preradu mesa, mesnica, farmi kokoši nesilica, objekata za prikupljanje i isporuku jaja i trgovačkih lanaca.

Kontakt sa građanima organiziran je na takav način da se komunicira u pismenom obliku slanjem pošte i putem e-maila, te fizičkim dolaskom građana u Državni inspektorat. Za građane su ustrojene dežurne inspekcije, gdje građani mogu podnijeti prijave ili dobiti savjet od dežurnih inspektora. Ustrojene su dežurna tržišna, građevinska, sanitarna, inspekcija rada i inspekcija zaštite na radu. Dežurnoj inspekciji zaštite na radu prijavljuju se ozljede koje se dogode na radu ili smrtne ozljede, te dežurni inspektor izlazi na teren, tj. u inspekcijski nadzor i izvan uredovnog radnog vremena, a po prijavljenoj ozljedi na jedinstveni europski broj za hitne službe 112.

Glavni problemi organizacije bili bi u prevelikom obimu posla, a premalom broju stručnog osoblja, tj. državnih službenika i namještenika za obavljanje poslova. Također, rekla bih i da problemi organizacije leže i u tome što korisnici, tj. građani nemaju povjerenja u Državni inspektorat kao organizaciju koja bi njima trebala predstavljati prvi i glavni organ u borbi protiv „rada na crno“, bespravne gradnje i drugih situacija u kojima Državni inspektorat obavlja inspekcijske nadzore. Česte su primjedbe da je Državni inspektorat neučinkovit, korumpiran, da se inspekcijski nadzora presporo obavljaju, tj. da se čeka dugo na odgovor inspektora, te da se teško dolazi do inspektora, tj. da se ne javljaju na telefone i ne odgovaraju na e-maile. Problem bi bio i u nedovoljno opremljenom voznom parku i informatičkoj opremi, koja je inspektorima potrebna radi što učinkovitijeg obavljanja inspekcijskog nadzora. Nužno je s državne razine (su)financirati nabavku automobila i informatičke opreme, te kroz suradnju sa drugim tijelima državne uprave, osigurati inspektorima kvalitetno obavljanje

inspekcijskih nadzora, u svrhu ostvarivanja sigurnih radnih mjesta i socijalne sigurnosti građana. Kako sam već navela, problem obima posla je također prisutan, a njega se može riješiti zapošljavanjem novih inspektora putem javnih natječaja ili premještajem službenika iz drugih tijela državne uprave.

3. ANALIZA INSPEKCIJSKOG I UPRAVNO-INSPEKCIJSKOG NADZORA

Može se reći kako svako upravno područje ima svoju inspekciju, svaku sa svojim specifičnostima. Unatoč tome, postoje neka zajednička obilježja koja su svojstvena svim inspekcijskim službama. Ta obilježja su sljedeća: „inspekcije imaju zadaću kontinuirano provoditi nadzor nad objektima nad kojima se provodi (fizičke i pravne osobe, javne ustanove, trgovačka društva, državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne samouprave te sve druge društvene tvorevine koje imaju zadaću provoditi zakon ili druge propise); nadzor se provodi nad primjenom zakona i drugih općih i pojedinačnih akata; inspekcijski nadzor provode inspektori, ali iznimno i drugi državni službenici koji su ovlašteni za provedbu inspekcijskog nadzora koje Zakon o sustavu državne uprave naziva inspektori.“¹²

Kada je riječ o inspekcijskom nadzoru uz organizacije državne (i lokalne) vlasti, inspekcijski nadzor mogu provoditi i ostale organizacije „koje nisu dio sustava državne uprave pa i organizacije privatnog sektora ako provođenje inspekcijskog nadzora predstavlja previsoke troškove za državnu vlast ili zahtijeva visoku razinu specijalizacije.“¹³

3.1. Načela inspekcijskog nadzora

Načela inspekcijskog nadzora predstavljaju smjernice po kojima se moraju obavljati inspekcijski nadzori, a u svrhu zaštite javnog interesa. Javni interes u inspekcijskim predmetima znači to da poslove inspekcijskog nadzora organizira Republika Hrvatska, zakonom utemeljujući tijela za provedbu tog nadzora, da se ti poslovi obavljaju po službenoj dužnosti, uz zakonom, ne i nižim pravnim aktom propisane iznimke te da je zaštita stranaka u inspekcijskom postupku, u pravilu, besplatna.¹⁴

¹² Staničić, F., *Uloga inspekcijskog nadzora u osiguravanju provedbe propisa*, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 1-2/2019., str. 63.

¹³ Džinić, Lopižić, op. cit. (bilj. 1), str. 174.

¹⁴ Staničić, op. cit. (bilj. 12), str. 67.

3.1.1. Načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti znači da je nadležna inspekcija obvezna postupati uvijek kada dobije saznanja da je u konkretnom slučaju došlo (ili moglo doći) do kršenja zakona, drugog propisa ili općeg akta. U takvim slučajevima nadležna inspekcija ne može ocijeniti je li svrsishodno voditi postupak. Znači, kada utvrdi da je nadležna, ista je obvezna poduzeti sve zakonom propisane radnje s ciljem utvrđivanja činjenica te na osnovi toga poduzimati daljnje radnje.

Prema tome, ograničenja ili iznimke u primjeni načela zakonitosti na normativnoj razini nema, ali ograničenje u primjeni toga načela postoji u praksi i činjenične je naravi. Riječ je o tome da su kršenja propisa u većini upravnih područja mnogobrojna i učestala, zbog čega dolazi do situacije da neke inspekcije, suočene s velikim brojem predmeta, a često i slabom materijalnom i kadrovskom opremljenošću, ne mogu pravodobno reagirati, pa ponekad dolazi do toga da se nezakonitosti ne otklanjaju učinkovito i pravodobno ili je primjena zakona selektivna. Kada je situacija u inspeksijskom nadzoru takva da inspektor može postupiti na više načina u primjeni zakona, u tom će slučaju inspektor poduzeti one mjere i radnje koje su za stranku povoljnije (blaže), ali samo pod uvjetom da se i tim blažim mjerama može ostvariti primjena zakona.¹⁵

Iz navedenoga proizlazi zaključak kako je načelo zakonitosti u radu inspeksijskih tijela i služba, pravilo bez iznimki, odnosno nema načela koja bi ga limitirala ili na drugi način potirala, osim činjeničnih limita. Također ne postoji načelo oportuniteta niti načela diskrecijskog ovlaštenja inspektor po svojoj slobodnoj ocjeni procjenjuje hoće li pokrenuti postupak, te poduzeti mjere za koje je ovlašten.

3.1.2. Načelo oficijoznosti i ekonomičnosti

Načelo oficijoznosti sadržava pravilo da se postupak inspeksijskog nadzora pokreće i vodi isključivo po službenoj dužnosti.¹⁶ Procesi se provode neovisno od zahtjeva stranke ili drugih osoba koje traže ili imaju interes da se u konkretnom slučaju postupi. Prema tome, nadležni inspektor po službenoj dužnosti provodi sve radnje u predmetu - od razmatranja prijave (obavijesti), pa do izvršenja donesenih odluka. U slučaju da nadležni inspektor ne pokrene

¹⁵ Rems, V., *Inspeksijski nadzor u zakonodavstvu Republike Hrvatske – osnovna načela i postupak inspeksijskog nadzora*, Pravo i porezi, br. 11, 2008., str. 23.

¹⁶ Ibid., str. 24.

postupak po službenoj dužnosti kada dođe do saznanja o (mogućoj) povredi zakona ili drugog propisa, osobno je odgovoran, prije svega za povredu službene dužnosti, ne isključujući pritom i moguće druge vrste odgovornosti (kaznena, prekršajna i dr.).

Načelo oficioznosti ima jednu iznimku, a ta je da se u slučajevima kada je to izričito propisano posebnim zakonom, inspekcijski postupak pokreće i vodi po zahtjevu stranke. Takav se postupak provodi jedino u slučajevima kada stranka podnese odgovarajući zahtjev.¹⁷ Načela ekonomičnosti i efikasnosti neka su od osnovnih načela svakog upravnog postupka pa samim tim, ta načela vrijede i za upravno-inspekcijski postupak, jer su većina postupaka koje provode nadležne inspekcije upravni postupci.

Za primjenu ovih načela bitno je napomenuti da je u većini slučajeva, kada postupaju nadležne inspekcije, riječ o potrebi hitnog postupanja, jer se najčešće riječ o povredama propisa koje izazivaju teške posljedice bilo za stranku (primjerice, inspekcija rada u slučajevima kršenja prava zaposlenika neplaćanjem doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje) ili je riječ o opasnostima za veći broj ljudi (nadzor zdravstvene ispravnosti prehrambenih namirnica u slučaju sumnje na zarazu), pa je po naravi stvari potrebna hitna intervencija, a to znači efikasno i ekonomično postupanje. Neprimjenjivanje ovih načela dovodi u praksi najčešće i do kršenja drugih odredaba koji propisuju rokove rješavanja. Funkcija i svrha inspekcije je u tome da brzo i učinkovito reagira na povrede zakona, pa se zakašnjelim reagiranjem gubi svrha i smisao inspekcijskog nadzora te u nekim slučajevima može doći do teških posljedica.¹⁸

3.1.3. Načelo obavješćivanja stranaka i davanja pravne pomoći

Obavješćivanje stranaka po samoj prirodi stvari, nužno je obavješćivanje stranaka koje sudjeluju u postupku nadležne inspekcije, neovisno je li riječ o upravnom ili nepravnom postupku. U upravno-inspekcijskom postupku primjenjuju se sva načela i pravila tog postupka koja su propisana Zakonom o općem upravnom postupku, te odredbama posebnih zakona koji uređuju pojedino upravno područje, iz čega je vidljivo koliko je bitno za zakonito vođenje postupka ostvarivanje načela obavješćivanja stranaka. To načelo je inkorporirano već u osnovnim načelima Zakona o općem upravnom postupku, primjena kojih načela je

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

neprovediva bez odgovarajućeg obavješćivanja stranke.

Samo vođenje upravno-inspekcijskog postupka uključuje obavješćivanje stranaka u većem broju različitih situacija (poziv na dopunu podneska, poziv za saslušanje, poziv za usmenu raspravu, za očevid, dostava upravnog akta) i druge radnje u kojima je po prirodi stvari uključeno obavješćivanje stranke.¹⁹

Bitno je napomenuti kako postoji očita obveza da se strankama u postupku pruža pravna pomoć. U članku 7. Zakona o općem upravnom postupku propisuje se da će službena osoba, kad sazna da stranka ima osnove za ostvarenje nekog prava, na to upozoriti. U zakonu se propisuje da će se tijelo koje vodi postupak brinuti da neznanje i neukost stranke ne budu na štetu njezinih prava koja joj po zakonu pripadaju. Budući da je riječ o osnovnim načelima Zakona o općem upravnom postupku, to znači da se primjenjuju u svim upravno-inspekcijskim postupcima. Navedene odredbe Zakona o općem upravnom postupku pokazuju koliko značenje zakonodavac daje načelu pravne pomoći strankama u upravnom postupku.²⁰

3.1.4. Načelo donošenja akata otklanjanja nezakonitosti

Da bi se ostvarila svrha inspekcijskog postupka, nužno je nakon što se utvrdi činjenično stanje donijeti (akt) odluku, kojom se otklanja utvrđena nezakonitost ili druga povreda propisa.²¹ Primjenjujući načela ekonomičnosti i efikasnosti, takve odluke treba donijeti čim prije, dakle, nakon obavljenoga inspekcijskog nadzora, odnosno može i s kraćom odgodom, ako je nužno naknadno pribaviti dodatnu dokumentaciju. Bez donošenja akata, provođenje inspekcijskog nadzora ne bi imalo svrhu ni smisao. Akti koje inspekcije donose mogu biti upravni i neupravni. Upravni akti su rješenja i zaključci. Isti se donose po provedenom upravno-inspekcijskom postupku.

Neupravni akti su mjere koje se utvrđuju u zapisniku o inspekcijskom nadzoru, a najčešće mjere koje se izriču su naredbe, zabrane i prijedlozi. Naredbe i zabrane su najčešće mjere i izriču se uz rok kojim se određuje vrijeme izvršenja, uz navođenje posljedica neizvršenja.²²

¹⁹ Ibid., str. 25.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid., str. 26.

²² Ibid.

3.1.5. Načelo izvršenja akata inspekcije

Akti inspekcije se izvršavaju kad postanu izvršni. Kad upravni akt postaje izvršnim propisano je Zakonom o općem upravnom postupku²³, koji propisuje da prvostupanjsko rješenje postaje izvršno istekom roka za žalbu ako žalba nije izjavljena, dostavom rješenja stranci ako žalba nije dopuštena, dostavom rješenja stranci ako žalba nema odgodni učinak, dostavom stranci rješenja kojim se žalba odbacuje ili odbija, danom odricanja stranke od prava na žalbu te dostavom stranci rješenja o obustavi postupka u povodu žalbe.²⁴ Jedna je od pretpostavki koja za izvršnost akta uvijek mora biti ispunjena, da rješenje ili zaključak moraju biti dostavljeni stranci. S obzirom na to da je ovdje riječ o aktima protiv kojih u većini slučajeva postoji pravo žalbe, to znači da dostava akta treba biti izvršena osobnom dostavom, sukladno članku 85. Zakona o općem upravnom postupku. No, posebnim se zakonom nastupanje izvršnosti može i drukčije propisati. U nekim slučajevima inspekcijskog nadzora okolnosti su doista takve da je potrebna hitna i brza reakcija, tj. bezodgodno izvršenje. Akte koje donosi nadležna inspekcija, u najvećem broju ta inspekcija slučajeva i izvršava.

3.1.6. Načelo razmjernosti

U postupku provođenja inspekcijskog nadzora, inspektor je dužan pridržavati se načela razmjernosti, te pravilno i zakonito odabrati upravnu mjeru kojom će naložiti subjektu nadzora određeno ponašanje (činjenje ili propuštanje). Ovo načelo propisano je Ustavom Republike Hrvatske 2000. godine, a propisuje kako se slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje te da svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.²⁵ Ono, dakle, zahtijeva da svaka mjera koja se donosi treba biti proporcionalna cilju koji se želi postići, te da ne smije biti pretjerana ili nepotrebno ograničavajuća.

3.2. Postupak inspekcijskog nadzora

Postupci inspekcijskog nadzora najčešće se provode u upravnom postupku, a nešto rjeđe u neupravnom postupku. Nadležna inspekcija u praksi najčešće provodi postupak nadzora,

²³ Zakon o općem upravnom postupku (Narodne novine, 47/09, 110/21).

²⁴ Članak 133. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

²⁵ Đerđa, D., *Načelo razmjernosti u donošenju upravnih odluka*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 37, br. 1, 175-200, 2016., str. 182.

provođenjem upravnog postupka po saznanjima (kada je u prethodnom postupku zaprimila prijavu) da je u pitanjima koja nadzire utvrdila da je došlo do povrede zakona, a za te povrede zakonodavac propisuje da će se provesti upravni postupak. U takvim slučajevima nadležna inspekcija po službenoj dužnosti pokreće postupak. Upravni postupak pokrenut je kada je nadležni inspektor poduzeo bilo koju radnju s ciljem vođenja postupka.²⁶ Zakon ne propisuje kakva mora biti radnja da bi se smatralo da je postupak pokrenut. Prema tome, to može biti bilo koja radnja iz koje je razvidno da je pokrenut upravni postupak (primjerice, za vođenje prijave u upisnik predmeta upravnog postupka, zaključak o pokretanju postupka). Nakon što je postupak pokrenut, poduzimaju se radnje s ciljem rješavanja stvari.

Iako Zakon o općem upravnom postupku (a dijelom i posebni zakoni koji uređuju pojedino upravno područje) propisuje radnje koje se mogu poduzeti, nadležni inspektor nema obvezu poduzimanja svih radnja koje su zakonom propisane, nego će poduzeti samo one radnje za koje ocijeni da su u konkretnom slučaju potrebne, odnosno koje su s ciljem utvrđivanja relevantnih činjenica. Ako bi poseban zakon koji uređuje pojedino upravno područje bio protivan Zakonu o općem upravnom postupku, razumije se da bi inspektor bio obavezan primijeniti poseban zakon, ali i u tom slučaju morao bi primijeniti načela općeg upravnog postupka iz Zakona o općem upravnom postupku. U pogledu procesnih radnji koje u konkretnom slučaju mora poduzeti, treba naglasiti da je kriterij za poduzimanje radnja konkretna potreba utvrđenja relevantnih činjenica, pa ako je potrebno neposredno opažanje na licu mjesta, provest će se očevid. Iako neki zakoni dopuštaju da se inspeksijsko rješenje može donijeti i bez saslušanja stranke (primjerice, građevinska inspekcija), jasno je da će inspektor saslušati stranku kad god je to potrebno, a bez saslušanja provest će postupak jedino u slučajevima kada se i bez saslušanja stranke može utvrditi relevantno činjenično stanje - načelo materijalne istine.

Načelo materijalne istine propisano je člankom 8. Zakona o općem upravnom postupku, te ono propisuje da u postupku treba utvrditi pravo stanje stvari i u tu se svrhu moraju utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su bitne za zakonito i pravilno rješavanje upravne stvari.²⁷ Definira se kao načelo koje znači da upravno procesno pravo u pravilu ne prihvaća pravila koje ugrožavaju utvrđivanje istine. Vidimo da je u toj definiciji naglasak na neprihvaćanju forma postupanja koje bi otežavale saznanje istine.

²⁶ Članak 40. stavak 3. Zakona o općem upravnom postupku.

²⁷ Članak 8. Zakona o općem upravnom postupku.

Nadalje, nadležni inspektor tijekom postupka može donositi rješenja, zaključke i upravne mjere, što znači da ima sve ovlasti kao i svako drugo tijelo državne uprave, ali s bitnom razlikom koja se odnosi na specifičnost postupka i potrebu hitnog postupanja kada inspektor može donositi i akte koji se ne donose u velikoj većini drugih upravnih postupaka. Primjerice, u velikom broju posebnih zakona koji reguliraju postupke inspeksijskog nadzora propisuje se da pod određenim uvjetima inspektor može donijeti usmeno rješenje te da je pisani izvadak tog rješenja potrebno donijeti i dostaviti stranci u zakonom propisanom roku. Također, osobito u upravnim postupcima izvršenja, inspektor je ovlašten izricati i upravne mjere kojima se stranci nalaže izvršenje neke radnje, a kada stranka ne izvrši naloženu radnju, inspektor može izreći mjeru novčane kazne, ili mjeru neposredne prisile, ili pokrenuti prekršajni postupak pod uvjetima i u slučajevima zakonom propisanim. Prema tome, uz sve upravne akte koji se donose u drugim upravnim postupcima, inspektor ima, u slučaju potrebe, i obvezu donijeti neke od akata koji su netom spomenuti.

Valja naglasiti da uz specifičnosti koje se odnose na akte, postoji i specifičnost upravno-inspeksijskog postupka koja se odnosi na dokumentaciju predmeta, a to je obveza da inspektor sastavi zapisnik o inspeksijskom nadzoru, odnosno o inspeksijskom pregledu. Inspektor, po prirodi svoga posla, provodi radnju neposrednog nadzora ili uvida u relevantnu dokumentaciju te je nakon izvršenog pregleda o tome dužan sastaviti zapisnik. Takav je zapisnik javna isprava - to dokazuju činjenice koje su u zapisniku navedene. Dakako, dopušteno je dokazivati i netočnost zapisnika. Prema tome, uzima se vjerodostojno ono što je u inspeksijskom zapisniku utvrđeno, dok se ne dokaže suprotno. U pogledu rokova rješavanja, za upravno-inspeksijske postupke vrijede isti rokovi rješavanja kao i za ostale upravne postupke. To znači da se načela ekonomičnosti i efikasnosti materijaliziraju primjenom rokova rješavanja, odnosno da se u jednostavnijim stvarima (kada ne treba prikupljati dodatnu dokumentaciju) rješenje treba donijeti u roku od 30 dana, a u složenijim slučajevima gdje se vodi ispitni postupak, u roku od 60 dana.²⁸ To se odnosi na iznimne slučajeve kada se inspeksijski postupak vodi povodom zahtjeva stranke.

U slučaju da su posebnim zakonima propisani drukčiji rokovi rješavanja, onda vrijede ti rokovi, a isti će se primijeniti samo ako su utvrđene sve relevantne činjenice (načelo materijalne istine) te ako to omogućuje pravilnu primjenu zakona ili drugog propisa (načelo zakonitosti). Prema tome, rokovi rješavanja mogu se prekoračiti ako nisu ispunjeni navedeni

²⁸ Članak 101. stavak 1. i 2. Zakona o općem upravnom postupku.

uvjeti i to iz jednostavnog razloga jer su navedena osnovna načela upravnog postupka pravila i norme višeg reda u odnosu na normu koja propisuje rok rješavanja. U slučajevima vođenja postupka po službenoj dužnosti, zakoni uglavnom ne preciziraju rokove rješavanja, ali se u inspekcijskim postupcima podrazumijeva hitnost i efikasnost rješavanja.

3.2.1. Prava i dužnosti inspektora u provođenju inspekcijskog nadzora

Inspektori imaju pravo, u skladu sa zakonom i drugim propisima pregledati poslovne prostorije, poslovne spise, zgrade, predmete, robu i druge stvari kod nadziranih osoba, saslušati pojedine osobe u upravnom postupku, fotografirati ili snimiti osobe, pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet osoba, kao i obavljati druge radnje u skladu sa svrhom inspekcijskog nadzora.²⁹ Obveza je nadziranih pravnih i fizičkih osoba omogućiti obavljanje nadzora i osigurati uvjete za neometan rad inspektora. Uz takvu obvezu nadziranih subjekata moglo bi se postaviti pitanje koji su to slučajevi u kojima bi se moglo smatrati da inspektor nije omogućeno obavljanje inspekcijskog nadzora ili da mu nisu osigurani uvjeti za neometan rad prilikom obavljanja tog nadzora. Odgovor na to pitanje ovisit će o svakom konkretnom slučaju, a kao primjer može se navesti fizičko zaprječivanje ulaska u poslovne prostorije, prikrivanje poslovne dokumentacije, prikrivanje osoba čiji se rad koristi, a s kojima nema sklopljen ugovor o radu, utjecaj na osobe koje inspektor želi saslušati i slično. Ako bi se inspektor prilikom provođenja inspekcijskog nadzora pružio fizički otpor, odnosno ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć policijskih službenika nadležne policijske uprave. Tu je i kaznenopravna zaštita koju propisuje članak 314. Kaznenog zakona³⁰, koji kao kazneno djelo navodi sprječavanje službene osobe u obavljanju službene dužnosti, za koje je kao najstroža sankcija propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.

Prilikom provođenja inspekcijskog nadzora inspektori su dužni pridržavati se odredaba propisa kojima se uređuje zaštita osobnih podataka te odredaba posebnih propisa kojima se propisuje tajnost podataka. Ovlašteni predstavnici nadziranih osoba dužni su inspektora upozoriti na podatke klasificirane odgovarajućim stupnjem tajnosti. Inspektori u okviru svojih ovlasti donose upravne i prekršajne mjere. Ako nađe da je povrijeđen zakon ili drugi propis,

²⁹ Članak 61. Zakona o Državnom inspektoratu.

³⁰ Članak 314. stavak 1. Kaznenog zakona (Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23).

inspektor ima pravo i obvezu, u skladu sa zakonom i drugim propisima³¹:

- u upravnom postupku rješenjem narediti otklanjanje utvrđenih nedostataka, odnosno nepravilnosti u određenom roku, u prekršajnim stvarima donijeti obvezatni prekršajni nalog ili prekršajni nalog,
- podnijeti optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu, podnijeti prijavu nadležnom državnom odvjetništvu zbog kaznenog djela te poduzeti i druge mjere, odnosno
- poduzeti i druge radnje za koje je posebnim propisima ovlašten.

Primjerice, ako nije ovlašten postupati, inspektor će izvijestiti nadležno cijelo o uočenim nepravilnostima i tražiti pokretanje postupka i poduzimanje mjera za uklanjanje nepravilnosti.

Inspekcijski nadzor u upravnom postupku završava se donošenjem rješenja i kontrolom njegovog izvršenja. U obavljanju inspekcijskog nadzora, inspektor ima određena prava i dužnosti. Dužnost mu je donijeti rješenje kojim se neko naređuje ili zabranjuje te odrediti rok u kojem se određena radnja mora izvršiti. Priroda inspekcijskog nadzora dovodi do toga da se izreka rješenja inspektora, u pravilu, odnosi na naredbu ili zabranu, stoga je nužno da inspektor u okviru ovlasti prati i izvršenje rješenja. Na tu okolnost inspektor uvijek pazi po službenoj dužnosti jer mu to nalaže javni interes. Izreka rješenja inspektora u postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti sadržajno nikad nije određena riječima „usvaja se“ ili „odbija se“ ili „odbacuje se“. Kad je stranci rješenjem nametnuta obveza, a ona je neće u ostavljenom roku dobrovoljno ispuniti, potrebno ju je na to prisiliti. Ovisno o prirodi obveze, u upravnoj-pravnoj teoriji razlikuju se dvije vrste izvršenja - sudsko izvršenje i administrativno (upravno).

O izvršenom pregledu, utvrđenom stanju i poduzetim, odnosno naređenim mjerama i radnjama, inspektor sastavlja zapisnik.³² Primjerak zapisnika o inspekcijskom pregledu inspektor uručuje fizičkoj osobi ili službenoj osobi pravne osobe. Za provedbu inspekcijskog nadzora i vođenje postupka, zapisnik predstavlja akt od osobite važnosti. Važnost zapisnika proizlazi već iz njegovog sadržaja. Ako je sastavljen prema propisima, vidi se tijek i sadržaj svih radnji postupaka koje je inspektor poduzeo prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora, sadržaj svih izjava danih tijekom pregleda te je li činjenično stanje potpuno utvrđeno. Ono što

³¹ Stipić, M., *Inspekcijski nadzor – doseg najavljenih izmjena*, Financije i pravo, Vol. 5 No. 2, 2017., str. 9.

³² Članak 67. stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu.

zapisniku daje posebnu važnost je njegova dokazna snaga u inspekcijskom postupku, bez obzira na to poduzima li inspektor upravne i/ili kaznene mjere. Zapisnik je dokaz o tome koje su radnje postupka poduzete u tijeku inspekcijskog nadzora, kako su se te radnje odvijale i kakav je sadržaj tih radnji i o tome kakve su izjave dane te njihov sadržaj. Dokaznu snagu javne isprave zapisnik ima samo ako na njega nisu stavljene primjedbe. Dijelovi zapisnika na koje su stavljene primjedbe nemaju tu dokaznu snagu. Kao i glede drugih javnih isprava, dopušteno je dokazivati da zapisnik nije ispravno sastavljen i da podaci uneseni u zapisnik nisu točni.

Radnje postupka o kojima se sastavlja zapisnik, sadržaj zapisnika, vođenje zapisnika, čitanje i potpisivanje, te druga pitanja u svezi sa zapisnikom, uređena su odredbama članka 76. Zakona o općem upravnom postupku. Te zakonske odredbe vrijede i za zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

U zapisnik se upisuje³³:

- naziv javnopravnog tijela koje obavlja radnju,
- mjesto gdje se obavlja,
- datum i sat kad se obavlja,
- upravna stvar o kojoj se vodi postupak,
- osobna imena službenih osoba,
- nazočnih stranaka i osoba ovlaštenih za njihovo zastupanje,
- opis tijeka i sadržaja u postupku provedenih radnji i danih izjava te
- isprava koje su korištene.

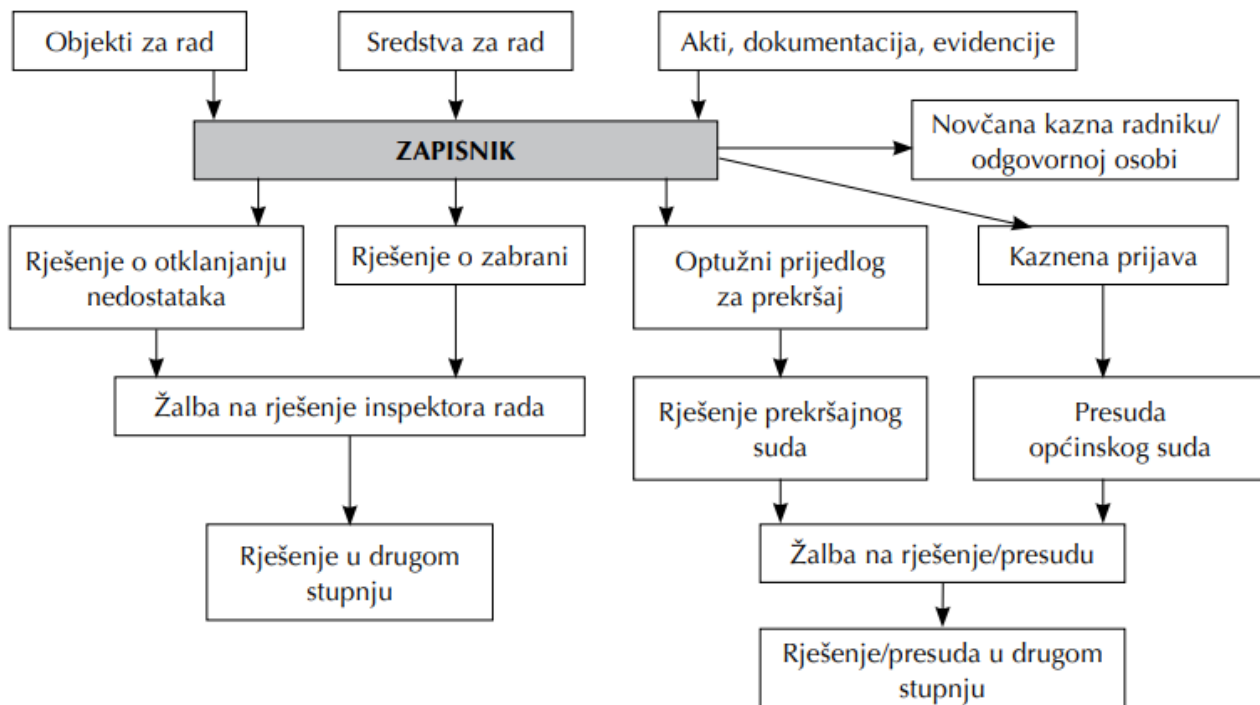
Prije zaključenja zapisnik će se pročitati nazočnim osobama koje su sudjelovale u upravnoj radnji, a na kraju zapisnika navest će se da je zapisnik pročitao i da nisu stavljene primjedbe ili će se, ako su primjedbe stavljene, ukratko navesti njihov sadržaj.³⁴ Zapisnik će potpisati inspektor koji vodi postupak i zapisničar, ako ga je bilo. Osobe koje su dale izjave potpisuju zapisnik neposredno iza svoje izjave te na kraju svake stranice na kojima se njihova izjava nalazi. U potpisanom i zaključenom zapisniku ne smije se ništa dodavati niti mijenjati, te ako neka od nazočnih osoba odbije potpisati zapisnik ili napusti mjesto radnje prije zaključenja zapisnika, to će se navesti u zapisniku.³⁵

³³ Članak 76. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

³⁴ Članak 76. stavak 3. Zakona o općem upravnom postupku.

³⁵ Članak 76. stavak. 3. Zakona o općem upravnom postupku.

Zapisnik je javna isprava, te je dokaz o tijeku i sadržaju radnje postupka i danih izjava, osim onih dijelova zapisnika na koje je stavljena primjedba da nije pravilno sastavljen.³⁶

Slika prikazuje shematski prikaz provedbe inspeksijskog nadzora s mogućim poduzetim mjerama.³⁷

3.2.2. Rješenje kao pravno sredstvo

Rješenja mogu imati različite sadržaje, ali njima se uvijek odlučuje o nekom pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke u postupku, bilo u pozitivnom ili negativnom smislu, bilo da je postupak vođen na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti. Rješenje je formalnopravni akt, koji mora imati zakonom određen oblik i sadržaj. Donosi se u pisanom obliku, a samo iznimno usmeno. Prema članku Zakona o općem upravnom postupku, mogućnost donošenja rješenja u usmenom obliku ograničena je na slučajeve poduzimanja hitnih mjera radi osiguranja javnog reda i sigurnosti, radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili imovine veće vrijednosti.³⁸ Kad je riječ o donošenju usmenog rješenja izvan pravila

³⁶ Članak 76. stavak 3. i 4. Zakona o općem upravnom postupku.

³⁷ Poslodavac i inspekcija rada, <https://hrcak.srce.hr/file/55763>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.).

³⁸ Članak 97. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

općeg upravnog postupka, takva mogućnost (ponekad i obveza za inspektora) mora biti predviđena u posebnom materijalnom zakonu.

Prema pravilima općeg upravnog postupka, rješavanje upravne stvari nakon utvrđenog činjeničnog stanja može biti donošenje rješenja kao:

- posljedica neposrednog rješavanja (u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti i u postupku pokrenutom na zahtjev stranke)³⁹,
- rješenje u ispitnom/redovitom postupku⁴⁰,
- rješenje u usmenom obliku⁴¹, i
- rješenje u obliku zabilješke u spisu.⁴²

Za zakonitost u formalnom smislu traži se: da je rješenje donijelo nadležno tijelo, odnosno stvarno i mjesno nadležan inspektor, da je postupak koji je prethodio njegovom donošenju proveden prema pravilima postupka, te da rješenje ima propisan oblik i sadržaj. Za zakonitost u materijalnom smislu traži se da je u rješenju pravilno primijenjen materijalni propis koji se odnosi na upravnu stvar koja se rješava. Rješenje koje nije zakonito, bilo u formalnom bilo u materijalnom smislu, može se pobijati žalbom, a pod određenim uvjetima može se izmijeniti, ukinuti ili poništiti poduzimanjem i primjenom izvanrednih pravnih lijekova. Za inspekcijski postupak značajno je to da se rješenje u tom postupku donosi samo kad je inspekcijskim nadzorom utvrđeno postojanje kakve nepravilnosti u poslovanju nadzirane osobe, donošenje rješenja predviđa poseban materijalni zakon. Ta nepravilnost je ako stranka čini nešto što je protivno propisima, ili ako ne čini ono što je, prema tim propisima, dužna činiti. Rješenjem donesenim u inspekcijskom postupku stavlja se stranci u dužnost da otkloni utvrđenu nepravilnost, odnosno da svoje poslovanje uskladi s propisom.

Neposredno rješavanje u postupku pokrenutom po službenoj dužnosti inspektor može riješiti upravnu stvar bez provedbe ispitnog postupka kada je na to ovlašten zakonom, ako u takvom

³⁹ Članak 48. Zakona o općem upravnom postupku.

⁴⁰ Članak 51. Zakona o općem upravnom postupku.

⁴¹ Članak 97. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

⁴² Članak 99. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku.

postupku ne sudjeluju stranke s protivnim interesima. Pretpostavke za neposredno rješavanje, propisuje članak 49. Zakona o općem upravnom postupku: „službena osoba može neposredno riješiti upravnu stvar u postupku koji je pokrenut po službenoj dužnosti:

- ako se pravo stanje stvari može utvrditi na temelju službenih podataka kojima raspolažu javnopravna tijela, a nije potrebno posebno izjašnjenje stranke radi zaštite njezinih prava ili pravnih interesa.“

- ako je to nužno za poduzimanje hitnih mjera radi zaštite života i zdravlja ljudi ili imovine veće vrijednosti koje se ne mogu odgađati, ako je to u javnom interesu, a činjenice na kojima se rješenje temelji su utvrđene ili barem učinjene vjerojatnima.“⁴³

Inspektor može donijeti i djelomično, dopunsko ili privremeno rješenje. Djelomično rješenje inspektor donosi kada se u upravnoj stvari odlučuje o više pitanja a jedino se neka od njih mogu riješiti na osnovi utvrđenog činjeničnog stanja. Dopunsko rješenje inspektor donosi kada javnopravno tijelo odlučuje rješenjem o pitanjima koja nije obuhvatilo prethodnim rješenjem. Privremeno rješenje inspektor donosi kada je prije okončanja upravnog postupka potrebno donijeti rješenje kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi, a donosi se na temelju poznatih činjenica u vrijeme njegovog donošenja. Rješenje u upravnom postupku može biti prvostupanjsko (rješava se o pitanjima koja su predmet inspekcijskog nadzora) i drugostupanjsko (rješava se o žalbi protiv prvostupanjskog rješenja).

3.2.3. Zaštita prava stranaka u inspekcijskom nadzoru

Prema Zakonu o općem upravnom postupku, jedno od bitnih načela je načelo pravo stranke na pravni lijek, koje podrazumijeva pravo stranke da izjavi prigovor na zapisnik koji sastavi inspektor u provođenju inspekcijskog nadzora. Ono je važno radi zaštite prava i pravnih interesa stranaka, a u inspekcijskom postupku ostvaruje se podnošenjem žalbe na rješenje, pokretanjem upravnog spora, te podnošenjem prigovora na zapisnik, te su to redovni pravni lijekovi.

Pravo izjaviti žalbu ima: stranka, a to je svaka fizička i pravna osoba, inspektor u ime tijela državne uprave, drugo državno tijelo, tijelo jedinice lokalne ili područne (regionalne)

⁴³ Članak 49. Zakona o općem upravnom postupku.

samouprave i skupina osoba povezanih zajedničkim interesom, te osoba kojoj je naknadno priznat položaj stranke, a državni odvjetnik to može učiniti u svim onim slučajevima kad je posebnim zakonom ovlašten izjaviti žalbu u zaštiti javnog interesa.⁴⁴ U inspekcijskim stvarima, upravni spor se provodi kada u sudskoj nadležnosti oko ocjene zakonitosti upravnog akta nisu dopušteni redovni pravni lijekovi ili kada stranka smatra da joj je povrijeđeno pravo, obveza ili pravni interes.⁴⁵ Što se tiče prigovora, od svih navedenih slučajeva, u inspekcijskom postupku najzastupljenije je podnošenje prigovora u vezi s pokretanjem postupka po službenoj dužnosti, kada je inspektor u obvezi, prije pokretanja inspekcijskog postupka, razmotriti sadržaj prigovora te osigurati ostvarivanje prava na odgovor, podnositelju prigovora.⁴⁶

Primjer zaštite prava stranaka može se prikazati odredbom članka 97. Zakona o Državnom inspektoratu koji propisuje da će turistički inspektor donijeti rješenje kojim će narediti prodavatelju usluge da vrati više naplaćeni iznos oštećenom kupcu usluge ako je kupcu ugostiteljske usluge odnosno pružene usluge u turizmu zaračunana ili naplaćena viša cijena od utvrđene, a prodavatelj usluge odbije vratiti više naplaćeni iznos.⁴⁷

3.3. Upravna inspekcija

Prema Zakonu o upravnoj inspekciji⁴⁸, upravna inspekcija je posebna vrsta inspekcijskog nadzora provode upravni inspektori nad: tijelima državne uprave, drugim državnim tijelima, Gradom Zagrebom i upravnim tijelima Grada Zagreba, tijelima i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti u dijelu obavljanja javnih ovlasti.⁴⁹

Upravno-inspekcijski nadzor pokreće se po službenoj dužnosti, te može biti redoviti inspekcijski nadzor koji se provodi u skladu s godišnjim planom rada upravne inspekcije ili izvanredni inspekcijski nadzor koji se provodi izvan godišnjeg plana rada upravne inspekcije na inicijativu drugih tijela, podnositelja predstavke ili u slučaju učestalog nepostupanja nadziranog tijela po traženjima upravnog inspektora te iz drugih opravdanih razloga.⁵⁰ Može se reći da upravna inspekcija spada pod kontrolu unutar same uprave jer nadzire zakonitost

⁴⁴ Stipić, op. cit. (bilj. 31), str. 14.

⁴⁵ Ibid., str. 16 i 17.

⁴⁶ Ibid., str. 17 i 18.

⁴⁷ Staničić, op. cit. (bilj. 12), str. 68.

⁴⁸ Zakon o upravnoj inspekciji (Narodne novine 15/18, 98/19, 14/24).

⁴⁹ Članak 3. stavak 1. Zakona o upravnoj inspekciji.

⁵⁰ Članci 19., 20., 21. Zakona u upravnoj inspekciji.

rada i postupanja tijela državne, odnosno javne uprave.

Upravni inspektori su državni službenici zaposleni u tijelu državne uprave nadležnom za poslove upravne inspekcije, a to tijelo je Ministarstvo pravosuđa i uprave. Oni su samostalni u radu u postupku provedbe inspekcijskog nadzora, te se postupak pokreće, kako je već navedeno, po službenoj dužnosti, ali i na inicijativu građana. Građani su slobodni podnositi predstavke i pritužbe upravnoj inspekciji, ako smatraju da su im nekim nepravilnim ili nezakonitim postupanjem državnih tijela povrijeđena prava. Inspekcijski nadzor provodi se kao: neposredni inspekcijski nadzor, uvidom u opće i pojedinačne akte, elektroničke baze podataka u nadziranom tijelu, kao i uvjete i način rada nadziranog tijela, te kao posredni inspekcijski nadzor, uvidom u elektroničke baze podataka, zatražene i dostavljene podatke i dokumentaciju nadziranog tijela.⁵¹

Primjer posrednog inspekcijskog nadzora možemo vidjeti na primjeru naloga više upravne inspektorice, po kojemu se nalaže Gradu Komiži, odnosno gradonačelnici, da poduzme određene mjere nakon završenog inspekcijskog nadzora putem on-line upitnika Ministarstva uprave, te dokumentacije koju je Grad Komiža dostavio Ministarstvu uprave.⁵² Na temelju dostavljenih podataka, utvrđeno kako određeni državni službenici nisu položili državni stručni ispit u zakonskom propisanom roku, te je viša upravna inspektorica naložila u odnosu na službenice kojima rješenjem do sada nije utvrđena obveza polaganja državnog stručnog ispita, da se u roku od 15 dana od dana primitka naloga, donese dopunsko rješenje kojim se utvrđuje obveza polaganja državnog stručnog ispita u roku godine dana, a u odnosu na službenika kojem je rješenjem utvrđena obveza polaganja ispita, ali ispit nije položio u zakonom propisanom roku, u roku 15 dana od primitka naloga ,potrebno je donijeti rješenje o prestanku službe.

U svrhu efikasnog obavljanja inspekcijskog nadzora, te uklanjanja nepravilnosti i nezakonitosti, upravni inspektor surađuje i sa drugim tijelima državne uprave. Upravni inspektor na kraju inspekcijskog nadzora sastavlja zapisnik, te je čelnik tijela kojemu je dostavljen zapisnik dužan izvršiti izrečene mjere u roku koji je određen zapisnikom. Mjere koje upravni inspektor može izreći su: poduzimanje mjera radi otklanjanja utvrđenih povreda zakona ili drugog propisa, nepravilnosti i nedostataka u radu nadziranog tijela, može zabraniti

⁵¹ Članak 22. Zakona u upravnoj inspekciji.

⁵² Nalog upravne inspekcije Ministarstva uprave, <https://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2017/05/Nalog-Upravne-inspekcije-Ministarstva-uprave.pdf>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

obavljanje radnji koje su poduzimane protivno zakonu ili drugom propisu, predložiti poduzimanje mjera radi otklanjanja nepravilnosti, nedostataka u radu ili unapređenja rada nadziranog tijela, te druge mjere sukladno posebnom zakonu.⁵³ Također, u slučaju neizvršenja mjera, upravni inspektor dužan je izvijestiti Vladu Republike Hrvatske, ako mjere nisu izvršene od strane tijela državne uprave ili drugih državnih tijela, čiji čelnik neposredno odgovara Vladi, tijelo državne uprave koje provodi nadzor nad radom nadziranog tijela, tijelo državne uprave nadležno za sustav i ustrojstvo državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako mjere nisu izvršene od strane tijela ili upravnog tijela jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave⁵⁴, a sa time i čelnik nadziranog tijela podliježe prekršajnoj odgovornosti i novčanoj kazni.

4. SURADNJA INSPEKCIJSKIH TIJELA SA EUROPSKOG ASPEKTA

Suradnja između europskih institucija i nacionalnih inspektorata ima ključnu ulogu u osiguravanju konzistentne primjene propisa i standarda širom Europske unije. Ova suradnja omogućuje razmjenu informacija, najbolju praksu i koordinaciju inspekcijskih aktivnosti na transnacionalnoj razini. Kroz zajedničke napore, ova tijela se mogu bolje suočiti sa izazovima vezanim uz radne uvjete, prava radnika i sigurnost na radu, doprinoseći zajedničkom cilju održavanja visokih standarda u području rada. Takve institucije Europske unije su Europsko nadzorno tijelo rad i Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu.

4.1. Europsko nadzorno tijelo za rad

Europsko nadzorno tijelo za rad osnovano je Uredbom (EU) 2019/1149 Europskog parlamenta i Vijeća koja je stupila na snagu 31. srpnja 2019. godine. Ono je osnovano kao nova decentralizirana agencija Europske unije koja će poduprijeti suradnju nacionalnih tijela, prije svega inspekcija rada, u prekograničnim situacijama. Također, uloga mu je pridonijeti poboljšanju suradnje među državama članicama, koordinirati zajedničke inspekcije i provoditi analize i procjene rizika u vezi s pitanjima prekogranične mobilnosti radne snage te posreduje u sporovima između država članica EU-a.⁵⁵ Europsko nadzorno tijelo za rad pokrenulo je

⁵³ Članak 8. Zakona u upravnoj inspekciji.

⁵⁴ Članak 32. Zakona u upravnoj inspekciji.

⁵⁵ Službene internetske stranice Europske unije, <https://european-union.europa.eu/institutions-law->

2021. godine kampanju podizanja svijesti pod nazivom "Prava za sve sezone", kojom se skreće pažnja na potrebu promicanja poštenih i sigurnih uvjeta rada sezonskih radnika zaposlenih u državama Europske unije.⁵⁶ Sastavni dio plana o sezonskim radnicima su i radionice koje Europsko nadzorno tijelo za rad organizira s nacionalnim upravama i socijalnim partnerima, radi prikupljanja i razmjene prakse na temu širenja informacija, pružanja pomoći i dostupnih usluga sezonskim radnicima i poslodavcima. Europsko nadzorno tijelo za rad je također spremno pružiti potporu prekograničnim koordiniranim i zajedničkim inspekcijama usmjerenima na sektore s izraženom sezonalnošću, razmjenjivati metode i prakse s nacionalnim inspekcijama rada te predlagati posjete za razmjenu osoblja širom država članica Europske unije.

4.2. Cilj usklađenih i zajedničkih inspekcija

Jedna država članica ili više njih može zatražiti pokretanje usklađenih i zajedničkih inspekcija, a planiranje započinje prepoznavanjem i utvrđivanjem situacije za čije je rješavanje potrebna prekogranična suradnja.

Kako bi u praksi trebalo djelovati Europsko nadzorno tijelo za rad, opisuje se najbolje na primjeru izaslanih radnika, npr. tako vlasti u nekoj državi članici, koju nazivaju A, uoče mogući slučaj prijave od strane poduzeća iz članice B.⁵⁷ To poduzeće, međutim, radnike šalje na rad ne samo u zemlju članicu A, već i C. Tri države žele ispitati poslovanje kompanije koja radnike šalje na rad izvan granica matične zemlje, a umjesto da se međusobno koordiniraju za pomoć će se obratiti Europskom nadzornom tijelu za rad. Ono će trima državama članicama pružiti logističku i tehničku podršku u zajedničkom inspekcijском nadzoru spornog poduzeća, a ta pomoć uključuje i usluge prevođenja i tumačenja propisa kako bi se pomoglo u otkrivanju svih mogućih nezakonitih aktivnosti poduzeća u tri različite zemlje. Tijelo države članice koje provodi usklađenu ili zajedničku inspekciju izvješćuje Nadzorno tijelo o ishodima inspekcije u toj državi članici i o cjelokupnom operativnom vođenju usklađene ili zajedničke inspekcije u roku od šest mjeseci od završetka inspekcije.

budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-labour-authority-ela_hr, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

⁵⁶ Internetske stranice Agrokloba, <https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/prava-za-sve-sezone-ela-podrzava-posten-rad-sezonskih-radnika/69073/>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

⁵⁷ Internetske stranice Novog lista, <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/europsko-nadzorno-tijelo-za-rad-eu-zeli-ojacati-socijalnu-sigurnost-u-nesigurnim-oblicima-rada/>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

4.3. Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu i „SLIC“

Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu je agencija Europske unije za područje sigurnosti i zdravlja na radnim mjestima na području Europske unije. Ona je osnovana kako bi europska radna mjesta učinila zdravijima i sigurnijima, te joj je cilj poboljšanje uvjeta za rad u Europi. Ona svoju djelatnost provodi kroz razne kampanje. Takva je i kampanja „Za zdrava radna mjesta“⁵⁸, to je dvogodišnja kampanja koja je osnovana sa ciljem podizanja svijesti diljem Europe o važnosti sigurnosti i zdravlja na radnim mjestima. Agencija surađuje sa nacionalnim inspektoratima i ostalim institucijama država članica Europske unije, ponajviše inspekcijama zaštite na radu. Neki od načina na koji agencija i nacionalni inspektorati surađuju bila bi: razmjena podataka, organiziranje obuke za inspektore kako bi se osnažili u primjeni najnovijih metoda i praksi u inspeksijskom nadzoru, te provođenje istraživanja koja doprinose razumijevanju novih izazova u području sigurnosti i zdravlja na radu.

Također, predstavnici inspekcije rada za područje zaštite na radu sudjeluju u radu EU Odbora viših inspektora rada (Senior Labour Inspectors' Committee - SLIC)⁵⁹ i njegovih radnih grupa. Navedeni Odbor djeluje u sastavu Europske komisije, a u rad navedenog Odbora uključeni su predstavnici inspekcija rada iz svih država članica EU, te predstavnici inspekcija rada Norveške, Islanda, Švicarske, Liechtensteina, te se putem njega organiziraju razmjene inspektora između nacionalnih Inspektorata rada država članica EU i razmjenjuju informacije o propisima zaštite na radu.⁶⁰

5. ZAKLJUČAK

Inspeksijski nadzor je postupak kojim nadležno tijelo provjerava usklađenost subjekta nadzora s važećim propisima, pravilima, standardima ili drugim relevantnim zahtjevima. Ovaj nadzor može biti proveden kako bi se osigurala sigurnost, kvaliteta, ispravnost ili druge karakteristike proizvoda, usluga ili procesa koji su predmet nadzora. Cilj inspeksijskog nadzora je otkrivanje

⁵⁸ Službene internetske stranice Europske unije, <https://osha.europa.eu/hr/campaigns-and-awards/healthy-workplaces-campaigns>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

⁵⁹ Službene internetske stranice Europske unije, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=148&intPageId=685>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

⁶⁰ Službene internetske stranice Državnog inspektorata, <https://dirh.gov.hr/o-drzavnom-inspektoratu-9/ustrojstvo-77/13-sektor-inspekcije-rada/364>, (pristupljeno: 4. ožujka 2024.)

nepravilnosti ili nedostataka te eventualno poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se osigurala usklađenost subjekta nadzora s propisima ili zahtjevima. Inspekcijski nadzor predstavlja sistematski proces pregleda, procjene, praćenja i kontroliranja subjekata ili aktivnosti od strane odgovarajućih inspekcijskih organa ili agencija. Ovaj nadzor ima za cilj osiguranje usklađenosti sa zakonima, propisima, standardima ili drugim relevantnim normama. Inspekcijski nadzor može se provoditi u različitim sektorima, uključujući zdravstvo, zaštitu životne sredine, radne odnose, financije i druge domene. Osnovni elementi inspekcijskog nadzora uključuju: pregled i ocjenu - inspektori obavljaju pregled subjekta ili aktivnosti kako bi utvrdili stupanj usklađenosti sa propisima, praćenje i kontrolu - inspektori prate i kontroliraju aktivnosti subjekta tokom vremena kako bi se osiguralo da ostaju u skladu sa regulativama, osiguravanje usklađenosti - cilj inspekcijskog nadzora je osigurati da subjekti ili aktivnosti poštuju važeće zakone i norme, primjenu sankcija - u slučaju nepoštovanja propisa, inspekcijski organi mogu primijeniti odgovarajuće sankcije ili mjere kako bi osigurali pridržavanje zakona, te inspekcijski nadzor igra ključnu ulogu u održavanju reda, sigurnosti, zaštiti interesa građana i očuvanju okoline u različitim sektorima društva.

Zaključak moga završnoga rada ukazuje na ključne aspekte poboljšanja provođenja inspekcijskog nadzora. Mislim da će raspisivanjem javnih natječaja i popunjavanjem radnih mjesta stručnim i kvalitetnim osobljem, te edukacijom službenika i uvođenjem novih tehnoloških rješenja, Državni inspektorat puno učinkovitije i brže obavljati poslove inspekcijskog nadzora, te da će se postupci vezani uz inspekcijske nadzore puno brže završavati. Također, mislim da će se i vratiti povjerenje građana u Državni inspektorat kao organizaciju koja prvenstveno štiti njihova prava i interese.

Naravno, bitna je i suradnja inspekcijskih tijela sa drugim institucijama, na nacionalnoj i Europskoj razini, radi što efikasnijeg obavljanja inspekcijskog nadzora, te radi zaštite prava i interesa stranaka, te javnog interesa.

6. LITERATURA

Propisi

1. Zakon o sustavu državne uprave (NN 66/19, 155/23)
2. Zakon o Državnom inspektoratu (NN 115/18, 117/21, 67/23, 155/23)
3. Zakon o općem upravnom postupku (NN 47/09, 110/21)
4. Zakona o upravnoj inspekciji (NN 15/18, 98/19, 14/24)
5. Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23)

Članci

6. Jasmina Džinić, Iva Lopižić: Novo uređenje upravnog i inspekcijskog nadzora u hrvatskoj državnoj upravi - Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 59, 1/2022, str. 173-193.
7. Nikola Knežević: Upravni i inspekcijski nadzor – razlike, časopis Pravo i porezi - 4.2013, 4/13, 2013.
8. Frane Staničić, Uloga inspekcijskog nadzora u osiguravanju provedbe propisa, Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, 1-2/2019.
9. Vladimir Rems, Inspekcijski nadzor u zakonodavstvu Republike Hrvatske – osnovna načela i postupak inspekcijskog nadzora, Pravo i porezi, br. 11, 2008.
10. Dario Đerđa, Načelo razmjernosti u donošenju upravnih odluka, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 37, br. 1, 175-200, 2016.
11. Milan Stipić, Inspekcijski nadzor – doseg najavljenih izmjena, Financije i pravo, Vol. 5 No. 2, 2017.

Web izvori

12. Provedbeni program Državnog inspektorata za razdoblje 2021.-2024. godine,
<https://dirh.gov.hr/UserDocsImages/planovi/PROVEDBENI-PROGRAM-DIRH-2021-2024-izmjene-dopune-13-12-2023-za-objavu.pdf>
13. Nalog upravne inspekcije Ministarstva uprave,
<https://www.komiza.hr/wp-content/uploads/2017/05/Nalog-Upravne-inspekcije-Ministarstva-uprave.pdf>
14. Službene internetske stranice Europske unije,
https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-labour-authority-ela_hr
15. Službene internetske stranice Europske unije,
<https://osha.europa.eu/hr/campaigns-and-awards/healthy-workplaces-campaigns>
16. Službene internetske stranice Europske unije,
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=148&intPageId=685>
17. Službene internetske stranice Europske unije,
https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2021-07/HR_Guidelines-for-concerted-and-joint-inspections.pdf
18. <https://dirh.gov.hr/>
19. Poslodavac i inspekcija rada,
<https://hrcak.srce.hr/file/55763>
20. Internetske stranice Novog lista
<https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/europsko-nadzorno-tijelo-za-rad-eu-zeli-ojacati-socijalnu-sigurnost-u-nesigurnim-oblicima-rada/>
21. Službene internetske stranice Državnog inspektorata,

<https://dirh.gov.hr/o-drzavnom-inspektoratu-9/ustrojstvo-77/13-sektor-inspekcije-rada/364>

22. Internetske stranice Agrokluba

<https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/prava-za-sve-sezone-ela-podrzava-posten-rad-sezonskih-radnika/69073/>